

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า พรรคชาติประชาชนได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนจำนวน ๕ สาขา ดังนี้ สาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง สาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน สาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ และสาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือขอถอนเรื่อง การจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน สำหรับการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนแจ้งว่ามีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๗ คน ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และมีมติเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค ซึ่งเดิมข้อบังคับพรรคข้อ ๔๕ กำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งแจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารเพิ่มเติมปรากฏว่า ในคราวประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุม ไม่ถึงห้าสิบคน โดยผู้ที่มีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมบางคนไม่ได้เข้าร่วมประชุม ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุม และบางคนแจ้งว่าลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับประธานสาขาพรรคแจ้งว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณสิบห้าคน การประชุมจัดตั้งสาขาคงกล่าว ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค

หัวหน้าพรรคชาติประชาชน (นายพรประทาน ไชยรัชต์) ได้ชี้แจงว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคแล้ว และในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค ซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป เป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป โดยแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค

๒. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคชาติประชาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๔ คน พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ เมื่อการดำเนินการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขา เป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และข้ออ้างของพรรคชาติประชาชนที่กล่าวอ้างว่าได้มีการแก้ไขข้อบังคับพรรคโดยแก้ไขจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไปนั้น ได้กระทำภายหลัง ที่มีการประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ แล้ว และนายทะเบียนพรรคการเมืองก็ไม่ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าว ข้ออ้างของพรรคชาติประชาชนที่อ้างว่าการประชุมตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนถูกต้องตามข้อบังคับพรรค ฟังไม่ขึ้น

อนึ่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม เห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการหาสมาชิกจนได้จำนวนเกินจำนวนขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด การตั้งสาขาพรรคก็ได้ตั้งสาขาทุกภาค คงมีปัญหาสาขาพรรคจังหวัดยโสธรสาขาเดียวที่มีปัญหานายทะเบียนไม่รับรองพรรคชาติประชาชนยังมีเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการทางการเมืองต่อไป และพ้อมีศักยภาพที่จะดำเนินงานต่อไปได้หากไม่ถูกยุบพรรคเสียก่อน จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

๓. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายนพดล เสงเจริญ นายปรีชา เฉลิมวณิช นายผืน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางสาวนีย์ อัครโรจน์ นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๗๑ ก วันที่ ๒๔
สิงหาคม ๒๕๔๘

ย่อโดย นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๗ ๖
กลุ่มงานคดี ๑